

N:o 36.

Af herr Trygger m. fl., i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående visst förklarande i fråga om försäljning af fastigheten n:o 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm.

I nådig proposition n:o 67 har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för sin del förklara, att under vissa vilkor hinder icke möter för försäljning af fastigheten n:o 1 efter 1810 års nummerordning i kvarteret Lejonet i Stockholm.

Af motiveringen till den kongl. propositionen framgår, att meningen vore att försälja ifrågavarande fastighet, det s. k. Arffurstens palats, till enskild person, emot en erbjuden köpeskilling af 2,250,000 kronor, samt att använda räntan å denna köpeskilling i öfverensstämmelse med de bestämmelser, som äro gifna angående dispositionen af sjelfva fastigheten.

Innan man bestämmer sin ståndpunkt i denna fråga, torde det vara nödvändigt att göra klart för sig, hvilken rätt statsverket eger till ifrågavarande fastighet och hvilken rätt tillkommer den kongl. familjen.

I förra afseendet är att beakta, att den rättshandling, som innehåller stadganden i fråga om dispositionsrätten till förevarande fastighet, icke utgör en ensidig testaments- eller gåfvohandling af prinsessan Sofia Albertina, utan torde vara ett kontrakt mellan bemälda furstinna och svenska kronan, hvori de under åtagandet af förpligtelser å ömse sidor skapade ett slags fideikommiss af denna fastighet, hvilket fideikommiss äfven af kronan under vissa förhållanden kunde komma att innehafvas.

Svenska staten har alltså i fråga om dispositionen af denna fastighet en viss bestämmanderätt, icke blott i sin egenskap af eventuel fideikommissinnehafvare, utan äfven såsom en af fideikommissets stiftare.

Hvad åter den kongl. familjens ställning i kraft af fideikommissbestämmelserna angår, så synes den rätt, som enligt desamma tillerkännes dess medlemmar, icke vara en privaträttslig befogenhet, utan en offentlig-rättslig, d. v. s. det torde vara i deras egenskap af medlemmar af det i Sverige regerande konungahuset, som den kongl. familjens medlemmar i viss föreskrifven ordning ega dispositiönsrätt till fastigheten.

Men om än svenska kronan sålunda är den förnämste rättsinnehafvaren i fråga om det s. k. Arffurstens palats, lär det å andra sidan af derom gifna stadganden vara uppenbart, att meningen med fideikommissstiftelsen i första rummet varit den att åt den regerande konungafamiljens medlemmar, i viss bestämd ordning, bereda en afsevärd förmån i ekonomiskt afseende. Vid den tid, då stiftelsen skedde, utgjorde ett palats utan tvifvel ett medel härför. Men i våra dagar åter medför en dylik bostad så stora utgifter, att ett dylikt palats för en kongl. prins snarare blir en börda än en ekonomisk fördel.

Under dessa förhållanden är det förklarligt, att målsmannen för den kongl. prins, som för närvarande är palatsets innehafvare, anser sig böra verka för att ifrågavarande fastighet, som i annans hand skulle kunna gifva en betydande afkastning och i följd deraf eger ett högt saluvärde, försäljes och den därför inflytande köpeskillingen användes såsom räntebärande kapital till förmån för vederbörande fideikommissinnehafvare.

En försäljning emellertid till enskild man, på sätt som föreslagits, synes oss icke böra af svenska kronan medgifvas.

Den plats, hvarå palatset ligger, är liksom skapad för en publik byggnad och har icke sitt motstycke i Sveriges hufvudstad. Då härtill kommer, att statens behof af lämpliga byggnadsplatser — derest palatset ej i sin nuvarande gestalt skulle, såsom antagligt är, kunna för något publikt ändamål användas — är synnerligen trängande, torde det vara mindre välbeträkt, att staten medgifver försäljning till enskild person af en så användbar fastighet, hvars värde för öfrigt, med stigande utveckling af hufvudstaden och landets resurser i allmänhet, lär komma att i framtiden betydligt öfverstiga den högsta köpeskillning, som af någon enskild för närvarande skulle kunna bjudas. Då emellertid staten sålunda, enligt vår mening, bör för sitt medgifvande af palatsets försäljning betinga sig rätt att sjelf inköpa palatset, kräfver grannlagenheten, att köpeskillingen ej bestämmes lägre, än hvad enskild man bjudit.

Denna köpeskillning synes emellertid, med hänsyn till den rättsliga ställning, staten redan nu intager i fråga om palatset, icke böra utbetalas i annan form än som årlig ränta att uppbäras af den, som enligt fidei-

kommissbestämmelserna i hvarje fall skulle ega dispositionsrätten öfver palatset.

Efter mönstret af svenska statens 3,6 % obligationer skulle räntan å den af enskild man bjudna köpeskillingen utgöra 81,000 kronor, men i betraktande deraf, att nämnda statspapper för närvarande stå under pari samt att, om köpeskillingen placerades i andra första klassens papper, en högre ränta nu skulle kunna betingas, torde en årlig ränta af 90,000 kronor, eller 4 % på den bjudna köpeskillingen, vara att förorda.

På grund af hvad vi sålunda anfört, hemställa vi,

att Riksdagen måtte förklara, att Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda proposition icke kan af Riksdagen bifallas, men att från Riksdagens sida hinder icke möter för försäljning af fastigheten n:o 1 efter 1810 års nummerordning i kvarteret Lejonet i Stockholm under vilkor, att fastigheten öfverlåtes till statsverket emot det att från riksgäldskontoret årligen utbetalas 90,000 kronor till den, som enligt gällande fideikommissbestämmelser skulle ega att disponera öfver fastigheten.

Stockholm den 8 april 1902.

Ernst Trygger.

J. Gripenstedt.

Carl Taube.

H. Falkenberg.

John Rettig.

Carl von Friesen.
